Exploratorul în siguranță

Fișă TIC · clasa a V-a · date personale, parole, înșelătorii

Nume: ..... Data: .....

Pagina 1 = lecția. Paginile următoare = exerciții, doar cu ce ai învățat aici.

1 · Datele personale: semaforul

Datele personale spun cine ești și unde te găsesc. Pe Internet folosesc o **poreclă** (nume de utilizator), nu numele meu întreg.

● Verde: pot publica	● Galben: doar cu un adult	● Roșu: NICIODATĂ
poreclă inventată, culoarea preferată, un desen făcut de mine	prenumele meu, poze cu mine sau cu familia (doar celor pe care îi cunosc)	adresa, telefonul, școala, CNP-ul, parolele

2 · Parola puternică

O parolă bună are **cel puțin 10 caractere**: **litere mari, litere mici, cifre și simboluri**. Nu conține numele tău, data nașterii sau „1234”. Nu o spun nimănui (doar părinților) și nu o scriu pe un bilețel lipit pe monitor.

Truc: iau **prima literă** din fiecare cuvânt, păstrez **cifrele** și semnul de la final. Fraza *„Mereu merg cu bicicleta la scoala 5 zile pe saptamana!”* devine parola **Mmcbls5zps!**

3 · Înșelătorii și semnale de alarmă

Un mesaj este suspect (**phishing**) dacă: te **grăbește** („acum!”), promite **premii**, cere **parola sau date personale**, are un **link ciudat** sau vine de la un expeditor necunoscut. **Ce fac:** nu dau clic, nu răspund, nu trimit date, **spun unui adult** și șterg mesajul.

⚠ grăbește „ACUM!”	⚠ promite premii	⚠ cere parola	⚠ link ciudat	⚠ expeditor necunoscut

4 · Necunoscuți, răutăți, site-uri

Necunoscuții: nu accept prieteni necunoscuți, nu dau poze sau adrese și nu mă întâlnesc cu cineva cunoscut doar online. **Răutăți (cyberbullying):** nu răspund cu răutăți, păstrez captura de ecran, blochez persoana și spun unui adult. **Site-uri și programe:** descarc doar din surse oficiale. **https și lacătul** înseamnă conexiune criptată, dar nu garantează că site-ul e de încredere. La un calculator comun mă deconectez de la conturi și blochez ecranul cu **Windows + L**.

Știai că? Una dintre cele mai folosite parole din lume este „123456”. O poate ghici orice program în câteva secunde!

★ Reținem într-o frază — **Pe Internet păstrez secrete datele personale și parolele, recunosc mesajele suspecte și spun unui adult când ceva mă sperie.**

★ Exerciții

folosești doar ce ai învățat pe prima pagină

1 **[SEMAFORUL DATELOR]** Colorează cercul potrivit pentru fiecare informație (verde, galben sau roșu).

Informația	Verde	Galben	Roșu
1. poreclă inventată	○	○	○
2. parola contului	○	○	○
3. adresa de acasă	○	○	○
4. poză cu mine	○	○	○
5. culoarea preferată	○	○	○
6. CNP-ul	○	○	○
7. un desen făcut de mine	○	○	○
8. școala la care învăț	○	○	○
9. prenumele meu	○	○	○

2 **[PAROLA PUTERNICĂ?]** Analizează parolele (lungime și tipurile de caractere) și decide: puternică sau slabă (puternică = cel puțin 10 caractere și toate cele 4 tipuri).

Parola	lungime	majuscule	minuscule	cifre	simbol	verdict
parola	…	…	…	…	…	.....
Andrei2015	…	…	…	…	…	.....
Zb!9kT#w42	…	…	…	…	…	.....
mereu123	…	…	…	…	…	.....

3 **[COD SECRET]** Transformă frazele în parole (prima literă din fiecare cuvânt, cifrele rămân, semnul de la final rămâne).

Fraza	Parola
Imi place sa citesc 2 carti pe luna!	.....
Pisica mea Luna are 3 ani si doarme mult!	.....

Care parolă este mai bună și de ce? .....

4 **[DETECTIVUL MESAJULUI]** Mesajul de mai jos este o înșelătorie. Ce semnal de alarmă ascunde fiecare număr roșu?

De la: suport@banca-securizata-ro.xyz

Subiect: **URGENT!!! (1)**

Contul tău va fi blocat **în 1 oră**! **(2)** Ai câștigat **un telefon nou**! **(3)** Apasă pe linkul http://bit-ly.xyz/premiu **(4)** și scrie **parola ta** pentru confirmare. **(5)**

Nr.	Semnalul de alarmă
1	.....
2	.....
3	.....
4	.....
5	.....

5 [ADEVĂRAT SAU FALS?] Bifează A sau F și justifică.

a)	Parola o poți spune celui mai bun prieten. Pentru că	**A** ☐	**F** ☐
b)	Un mesaj care promite premii dacă dai clic pe un link poate fi înșelătorie. Pentru că	**A** ☐	**F** ☐
c)	Dacă un necunoscut îți cere poza, îi spui unui adult. Pentru că	**A** ☐	**F** ☐
d)	Dacă o adresă are https și lacăt, site-ul este sigur 100%. Pentru că	**A** ☐	**F** ☐

6 [CE FACI?] Alege reacția cea mai bună.

1 **Într-un joc online, un necunoscut îți cere adresa.**
- ○ **a)** i-o dau, pare simpatic
- ○ **b)** refuz, îl blochez și spun unui adult
- ○ **c)** îi dau doar numele străzii

2 **Un coleg scrie răutăți despre tine în grupul clasei.**
- ○ **a)** răspund cu răutăți
- ○ **b)** păstrez captura de ecran și spun unui adult
- ○ **c)** șterg tot și nu spun nimănui

3 **Primești un mesaj: „Ai câștigat! Dă clic aici!”**
- ○ **a)** dau clic, poate câștig
- ○ **b)** nu dau clic, șterg mesajul și spun unui adult
- ○ **c)** trimit linkul prietenilor

4 **Vrei să descarci un joc.**
- ○ **a)** de pe orice site care îl are gratis
- ○ **b)** din magazinul oficial sau de pe site-ul oficial
- ○ **c)** din linkul primit de la un necunoscut

7 [MISIUNE LA CALCULATOR] Verifică adresele site-urilor.

Lacăt și adresă ★☆☆

1. Deschide pe rând **ro.wikipedia.org**, **www.edu.ro** și o a treia pagină aleasă de profesor.
2. În Notepad scrie pentru fiecare: adresa, dacă începe cu **https**, dacă are **lacăt** și dacă pare de încredere (de ce?).

Bifează când ai verificat:
- ☐ am verificat 3 adrese în browser
- ☐ am notat pentru fiecare https/http și lacătul
- ☐ am spus de ce o pagină pare de încredere sau nu

8 [MISIUNE LA CALCULATOR] Construiește (în exercițiu) o parolă și blochează ecranul.

Parola mea din frază ★★☆

1. În Notepad inventează o **frază** cu cifră și semn la final și formează parola cu trucul învățat. **Atenție: nu folosi parola ta reală și nu salva fișierul!**
2. Verifică parola cu cele 4 tipuri de caractere și lungimea, apoi șterge textul. Exersează **Windows + L** (blocarea ecranului) și deblochează-l.

Bifează când ai verificat:
- ☐ parola are cel puțin 10 caractere
- ☐ are majuscule, minuscule, cifre și simboluri
- ☐ am șters textul fără să salvez
- ☐ am blocat și am deblocat ecranul cu Windows + L

Misiune îndeplinită? Bifează ce știi și colorează stelele (1 = mai exersez, 3 = știu bine).

- ☐ Știu ce date personale nu public și ce pot publica. ☆☆☆
- ☐ Știu să fac o parolă puternică din frază. ☆☆☆
- ☐ Recunosc un mesaj suspect și știu ce fac. ☆☆☆
- ☐ Știu cui spun dacă ceva online mă sperie sau mă rănește. ☆☆☆

PROVOCAREA BONUS	Creează un afiș cu „5 reguli de aur ale Internetului” (desen sau Paint) pentru colegii mai mici și salvează-l în folderul tău.

Spațiu pentru provocarea bonus (desen, notițe, calcule)